

Vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine lastehoius ja lasteaias

Juhendmaterjal

Tallinn 2025

Juhendi esmatrükk valmis Tervise Arengu Instituudi tellimusel 2010. a. (koostaja: Liana Varava, kujundus: Ecoprint AS, rahastus: „Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020” valdkonna „Laste ja noorte turvaline ja tervislik areng” vahendid)

Juhend kaasajastati 2025. a Tervise Arengu Instituudi, Terviseameti, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi koostöona. Arvestatud on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ettepanekuid. Materjali reprodutseerimine ja levitamine on koostajate nõusolekuta keelatud.

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
Terminid	3
Vigastuste ennetamise ja turvalisuse edendamise üldised põhimõtted	4
Tegevuste soovitused õppeasutuse personalile, sh tervisemeeskonnale.....	7
Riskiallikate ja ohtude hindamine ning tegevuskava koostamine	9
Kasutatud või soovitatavad allikad	15
Lisa nr 1. Õppeasutuse keskkonna ohutuse ja turvalisuse hindamiskriteeriumid	
Lisa nr 2. Tabel turvalisuse tegevuskava koostamiseks	

Sissejuhatus

Iga lapsehoiu ja lasteaia (edaspidi *õppeasutus*) eesmärk on luua keskkond, mis on ohutu ja turvaline nii lastele, personalile kui ka kõigile õppeasutust külastavatele inimestele. Laste ja personali tervisekahjustuste, sealhulgas vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine on olulised õppeasutuse tegevusvaldkonnad.

Käesoleva juhendmaterjali eesmärk on aidata personalil sh tervisemeeskonnal:

- selgitada välja õppeasutuse keskkonna ning õppe- ja kasvatustööga seotud riskiallikad ja ohud eelkõige laste tervisele,
- hinnata ja analüüsida riskiallikaid ning ohte,
- selgitada välja riskide tase ja olukorra tõsidus,
- töötada välja abinõud ohtude vähendamiseks ning kavandada tõhusaid tegevusi vigastuste vältimiseks ja tervisliku, sh turvalise keskkonna loomiseks.

Turvalisuse edendamine on igapäevane ja järjepidev tegevus, mis sisaldab ka laste ja personali teadmiste suurendamist ja oskuste arendamist ohutuse ja turvalisuse valdkonnas. Lapsi tuleb õpetada riskiallikaid ja ohte tundma ja vältima, samuti ohtlikes olukordades õigesti käituma. Tulemusliku tegevuse eeltingimus turvalisuse tagamisel on meeskonnatöö, koostöö lapsevanemate, kohaliku omavalitsuse ja riigiametite esindajatega.

Terminid

- **Lastehoid** – alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus turvalises, eakohases, mängulises ning arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas hoitakse kuni seitsmeaastaseid lapsi ja toetatakse nende üldoskuste arengut. Lastehoius luuakse kuni kolmeaastase lapse arengu soodustamisel eeldused alushariduse omandamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse arengu soodustamisel toetatakse perekonda eelduste loomisel põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus (sõnastus alusharidusseadusest).
- **Lasteaed** – alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus turvalises, eakohases, mängulises ning arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus (sõnastus alusharidusseadusest).
- **Õuelastehoid ja õuelasteaed** – õuelastehoid või -aed on õppeasutus, kus enamuse õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi õues.
- **Riskiallikas** – objekt või nähtus, mis võib teatud tingimustel põhjustada õnnetuse.
- **Risk** – võimalike vigastuste ja muude tervisekahjustuste tõenäosus ja sagedus ohtlikus olukorras.
- **Riskianalüüs** – võimalike õnnetuste ja riskiallikate süstemaatiline kindlaksmääramine, hindamine ja ennetustegevuste kavandamine.
- **Oht** – olukord, mis on seotud ebasoodsa mõjuga ja võib tekitada vigastusi inimesele, samuti kahjustada keskkonda.
- **Ohutus** – süsteemi või seadme omadus funktsioneerida nii, et selle tegevus ei põhjusta kasutajale vigastust ega tervisekahjustust.
- **Õnnetus** – ootamatu ja ettekatsemata sündmus, mis kahjustab elu ja tervist, elutähtsat valdkonda, keskkonda või vara.

- **Õnnetusjuhtum** – tahtmatu, ettekavatsemata ja äkilise toimega jõud või tegevus, millega kaasneb (kaasnevad) inimvigastus(ed).
- **Vigastus** – õnnetusjuhtumi otsene ja nähtav tagajärg. Vigastuse põhjustab keha äkiline ja ootamatu kokkupuude järgmiste füüsikaliste nähtustega: mehhaaniline energia, kõrge või madal temperatuur, elektrivool, kemikaalid või ioniseeriv kiirgus. Need nähtused toimivad hulgal ja mõõtudes, mis ületavad organismi taluvuse piirid.
- **Turvalisus** – elanikke ja keskkonda siduv sotsiaalne protsess, kus inimesed loovad ohutuks eluks optimaalsed tingimused ning hoiavad neid.
- **Ohutegur** – ohutegur on füüsikaline, keemiline või bioloogiline looduslikust või tehnilisest keskkonnast tulenev tegur, mis oma olemuslike omadustega võib otseselt või kaudselt avaldada inimesele ebasoovitavat tervisemõju.
- **Terviserisk** – terviserisk on inimorganismi kokkupuutel ohuteguriga ebasoovitava toime ilmumise tõenäosus ja selle toime ulatus oleneb ohuteguri olemuslikest omadustest ning sellega kokkupuute kestusest ja määra.
- **Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötaja** – rühmaõpetaja, muusikaõpetaja ja liikumisõpetaja, direktor, õppejuht, abiõpetaja ja tugispetsialistid. Lasteaia pidaja võib alusharidusseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks luua täiendavaid ametikohti.
- **Ohtlik ettevõte** – ohtlike aineid ja kemikaale töötlev ettevõte.

Vigastuste ennetamise ja turvalisuse edendamise üldised põhimõtted

Maailma Terviseorganisatsioon määratleb turvalisuse kui seisundi, mille puhul on inimest füüsiliselt, psüühiliselt või materiaalselt kahjustavad ohud ja tingimused võetud kontrolli alla, et tagada inimeste ja kogukonna heaolu.

Turvalisuse edendamine kui protsess võimaldab saavutada paremat kontrolli võimalike riskiallikate, vigastusohlike tegurite ja olukordade üle.

Turvalisuse edendamine on tervis edendamise oluline osa, mida viivad ellu inimesed, kogukonnad ja organisatsioonid nii kohalikul, riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. See põhineb ühiskonna ja paikkonna ning tema elanike arusaamisel sellest, mis on *turvalisus* ning milliseid abinõusid on vaja selle tagamiseks. Kõigil on täita oma roll ning vaevalt leidub eluala või organisatsiooni, mille tegevus ei puuduta tervist ja turvalisust (nt haridus, majandus, linnaplaneerimine, sport).

Väga tähtis roll on ka õppeasutustel, kes saavad keskkonna kujundamise ning õppe-kasvatustöö kaudu hoida ära vigastusi. Praktilises tegevuses on vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine omavahel tihedasti seotud.

Turvalisuse edendamise eeltingimusteks õppeasutuses on:

- tervise väärtustamine ja sellega arvestamine nii õppeasutuses kui ka paikkonnas;
- tervist edendava õppeasutuse põhimõtete mõistmine ja arvestamine;
- personali osalemine protsessis – töötajate aktiivsus probleemide väljaselgitamisel, tõhusate meetmete väljatöötamisel ja nende rakendamisel. Eksperdid väljastpoolt õppeasutust saavad küll nõustada, kuid tegeliku töö turvalisuse tagamisel teevad ära siiski asutuse töötajad;
- partnerlus ja koostöö paikkonnaga (lapsevanemad, kool, kohalik omavalitsus, maavalitsus, mitmesugused organisatsioonid, mittetulundussektor, seltsid jt).

Turvalisust ei saa edendada üksnes passiivse käsutäitmisega, vaid inimeste endi aktiivse kaasamisega protsessi. Inimeste potentsiaal oma ja laste tervist ning elutingimusi parandada on äärmiselt suur. Koostöös lastevanemate ja paikkonna esindajatega on õppeasutusel võimalik riskiallikad varakult avastada ning tänu sellele vältida õnnetusi ja nende tagajärjel tekkivaid vigastusi, samuti suurendada laste ja personali turvalisust.

Võimalikud tegutsemisviisid võib jagada kolme rühma.

1. **Teadmiste jagamine ning suhtumise ja hoiakute muutmine** – teavitada riskiallikest ja ohtudest ning veenda riskirühma kuulujaid, sh lapsi, muutma oma käitumist vähem riskivaks, näiteks õpetada lapsi ohte

tundma (kukkumis-, põletus-, uppumis-, mürgistus- jm oht), vältima (nt mitte minema õhukesele jääle) ning ohtlikus olukorras õigesti käituma (nt laps oskab helistada numbrile 112 või kutsuda abi). Oluline on, et õppeasutuse tervisekasvatust toetaks ja kinnistaks kodune tegevus ning vastupidi. Igapäevaelu pakub palju erinevaid võimalusi käsitleda ohutuse ja turvalisuse teemat ning selle üle arutleda. Lapsevanemate kaasamine on äärmiselt oluline, sest üle kolmandiku õnnetusi juhtub kodus ja selle ümbruses.

2. **Reeglite kehtestamine ja nende elluviimise jälgimine** – riik saab kehtestada toetavaid seadusi (näiteks helkuri ja/või helkurvesti kandmise kohustus pimedal ajal) ja kohalik omavalitsus anda välja korraldusi. Asutused ja kogukonnad saavad leppida kokku turvalisust toetavates reeglites, millest kõik inimesed peaksid oma käitumisega kinni hoidma või võiksid seda teha. Sellised reeglid on näiteks õppeasutuses kiivri kandmise kohustus jalgrattasõidu ajal või koos lastega väljatöötatud reeglid õuealal liikumiseks.
3. **Keskkonna turvaliseks muutmine** – valida keskkonna osad (mänguasjad, mööbel, spordi- ja mänguvahendid jm) nii ning muuta ümbritsev **keskkond** selliseks, et see on ohutu ja pakub kaitset, sealhulgas **muuta lapse elu-, mängu- ja õpikeskkond lapsesõbralikult turvaliseks**. Selleks tuleb:
 - kõrvaldada võimalik oht või viia lapsed ohust eemale,
 - hoolitseda, et ohtlikus kohas oleksid lapsed järelevalve all,
 - hoolitseda, et riietus, mänguasjad, mänguväljaku vahendid, spordivarustus jm esemed oleksid terved ja turvalised.

Viimati nimetatud strateegiat – keskkonna muutmist – loetakse kõige tõhusamaks.

Täiskasvanute ülesanne on luua turvalise keskkonna eeldused ning tingimused, mis tagaksid ohutuse kõigile, kes õppeasutuses viibivad, töötavad või seda külastavad.

Oluline on tagada, et lapsed kasutaksid rattasõidu, uisutamise ja teiste sportlike tegevuste ajal **turvavahendeid**, ning soodustada koostöös lastevanematega **liikumise** eri vormide ja võimaluste kasutamist. Ehkki sportlik tegevus kätkeb

endas teatud vigastusohte (mis on õige varustuse ja juhendamise korral minimaalsed), on liigutusosavuse arendamine heaks eelduseks selleks, et lapsel esineks edaspidi vähem vigastusi.

Juhul, kui õppeasutuses näidatakse õppe-eesmärgil videoid või multifilme, on soovituslik neid näidata suurelt ekraanilt (nt “Jänku-Juss peseb käsi” jt Jänku-Jussi filmid või muud õpetliku sisuga lastefilmid).

Tegevuste soovitused õppeasutuse personalile, sh tervisemeeskonnale

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse kohaselt on tööandja ja töötajad kohustatud ohutu töökeskkonna nimel tegema koostööd. Tööandja arvestab võimaluse korral töötajate ettepanekuid ja kaasab töötajad kavandatu elluviimisesse. Vajalik on kõigi töötajate aktiivsus, tahe, teadmised ja oskused, et luua turvaline keskkond.

Õppeasutuse (tervise)meeskond võiks arutada järgmisi küsimusi:

- Kas meie õppeasutuses on ohutud töö- ja mängukohad?
- Kas meie kodukorras on sätestatud ja kas iga-aastaselt räägitakse regulaarselt läbi, milliste haigustunnuste puhul lubatakse laps lasteasutusse (Eesti Perearstide Seltsi juhend „Millal jätta laps lasteaiast koju?“)
- Millised tingimused võimaldaksid personalil töötada ja lastel mängida turvaliselt ja ohutult ning toetaksid igakülgset tervist ja heaolu?

Võimalused ergonoomiliste töövahendite ja töövõtete kasutamiseks – töötervishoiu seadusest (töötajatele täiskasvanute kraanikausid, töötoolid, kuidas lapsi õigesti sülle tõsta jms, WC, mis tagavad töötaja tervise)

- Töökorralduse reeglid töötajatele – õiged töövõtted ja tööohutusalane info.
- IT vahendite, sh nutitelefonid kasutamine – ohutusreeglid laste silmade säästmiseks.

- Milline on meie personali väljaõpe, millised on personali teadmised ja oskused anda esmaabi, korraldada evakuatsioon ning käituda kriisiolukorras?
- Kas meie personalil on piisavalt teadmisi ja oskusi analüüsima asutuse keskkonda tervislikkuse, sh ohutuse ja turvalisuse aspektist?
- Milliseid turvavahendeid kasutavad meie lapsed, personal ja lapsevanemad?
- Milline on õppeasutuse psühhosotsiaalne (töötajate professionaalsuse tõstmine probleemide lahendamisel lastega) keskkond?
- Missugused paikkonnast tulenevad riskiallikad ohustavad meid?
- Kas meie õppeasutust ohustavad sotsiaalsed riskiallikad?
- Kui õppeasutuses on juhtunud õnnetusi, siis millistel põhjustel ja tingimustel?
- Millised on ohutuse valdkonna õppe- ja kasvatustöö eesmärgid, teemad, õppemeetodid ja -vahendid?
- Millised on laste ja lastevanemate teadmised, oskused ja väärtushinnangud turvalisusega seoses? Lapsevanematega koostöö (info jagamine sh lapse käitumise kohta, kokkulepped jalatsite, rõivastuse kohta- ilmale vastavad rõivad,)
- Kui asutuses peetakse loomi, kuidas on tagatud inimeste ja loomade turvalisus (kohustuslikud ja soovituslikud vaktsineerimised, parasiiditõrje, pidamise nõuete täitmine jm)
- Juhul, kui tegemist on õuelastehoiu või -lasteaiaga, on mõeldud läbi täiendavad riskiallikad.
- Ohtliku ettevõtte ohualaga seotud küsimused: kas ollakse teadlikud paikkonna ohtlikest ettevõtetest, mis töötlevad ohtlike aineid ja kemikaale? Kas on saadud või küsitud kohalikust omavalitsusest infot paikkonna ohtlike ettevõtete kohta? Kas õppeasutusel on olemas hädaolukorra lahendamise plaan, millega arvestatakse asutuse evakuatsiooniplaanis

(millal evakueeruda ja millal mitte)? Kas töötajatel on selge, millal lastega evakueeruda ja millal mitte? Kuidas, millal teavitatakse vanemaid?

Riskiallikate ja ohtude hindamine ning tegevuskava koostamine

Võimalikke riskiallikaid ja ohte on soovitatav hinnata ning ennetustegevust kavandada etapiti. Neisse tegevustesse tuleks kaasata tervisemeeskond või veelgi parem, kogu personal. Tähtis on kaasata ka lapsi, lapsevanemaid ja hoolekogu esindaja.

I etapp. Tehke kindlaks riskiallikad

Riskiallikate ja ohtude (ohuolukordade) kindlakstegemiseks on soovitatav hinnata ning analüüsida õppeasutuse keskkonda, õppe- ja kasvatustööd, tegevusi jne **hindamiskriteeriumide** alusel (vt lisa 1, õppeasutuse keskkonna ohutuse ja turvalisuse hindamiskriteeriumid).

Iga kriteeriumi puhul **hinnatakse, kas konkreetne objekt, nähtus või süsteem kujutab endast ohtu tervisele või mitte.**

Oluline on vaadata kogu keskkonda värske pilguga, sest kõik on nii omane ja harjumuspärane, sealhulgas probleemid ja puudused keskkonnas ning igapäevases tegevuses.

Lisas 1 olevas tabelis tuleb täita hindamiskriteeriumi järel olevad lahtrid, arvestades järgmist:

- 1) kui teie hinnangul on kriteerium täidetud ning riskiallikaid või ohte ei esine, märkige „x“ lahtrisse „Jah“.
- 2) kui kriteerium ei ole teie hinnangul täidetud, sealhulgas kujutab endast ohtu ja riski tervisele, märkige „x“ lahtrisse „Ei“

II etapp. Selgitage välja ohud ning analüüsige, kes ja kuidas on ohustatud

Juhul, kui märkisite lisas 1 asuvas tabelis riskiallika, tuleb määrata ja tabelisse märkida sellest tulenev oht. Negatiivne hinnang kriteeriumile, st ohu ilmumine, näitab, et konkreetse asjaolu, objekti või töökorralduse jaoks on vaja

turvalisemaid lahendusi. Lisaks kirjeldage lahtris „Selgitused” oma sõnadega ohtlikku või probleemset olukorda või negatiivset mõju heaolule ja tervisele.

Peamised ohutegurid, mis võivad analüüsi käigus selguda, on järgmised:

- kukkumis-, löögi- ja muljumisohud;
- lämbumisohud (riietus, toit, plastikaatkotid, uppumine jne);
- põletusohud (kuum toit ja jook, kuum kraanivesi, lahtine tuli, küttekehad, elekter jne);
- mürgistus- ja söövitushoovad (kemikaalid, ravimid, mürgised taimed jne);
- löike- ja marrastusvigastuste ohud (noad, käärid jt tööriistad, loomad jne).

III etapp. Hinnake riski suurust ehk taset ning abinõude kasutuselevõtu vajadust (märkige lisas 1 asuvasse tabelisse riskitase)

Risk on võimalike vigastuste ja muude tervisekahjustuste tõenäosus ja sagedus ohtlikus olukorras. Riskitaseme, st kahju tõenäosuse ja tagajärgede raskuse vahelise seose hinnangut vajate riskide haldamisel, et otsustada ressursside suunamise ning abinõude tähtsuse alusel järjestamise üle.

Esmalt analüüsige, milline on riski ehk võimalike vigastuste ja muude tervisekahjustuste tõenäosus ja sagedus ohtlikus olukorras ning millised on riski võimalikud tagajärjed.

Riski tõenäosus võib olla:

- ebatõenäoline;
- võimalik, kuid mitte eriti tõenäoline;
- tõenäoline (aja jooksul).

Seejärel analüüsige, millised võivad olla riski tagajärjed:

- õnnetus, mis ei tekita vigastust;
- kerge vigastus (nt muljumine, haav);
- raske vigastus (nt luumurd);

- surm.

Riskitaseme määramiseks võib kasutada tabelit (vt tabelit 1), kus on nii tõenäosuse kui ka tagajärgede raskuse puhul kasutatud kolmeastmelist skaalat.

Hinnake riski viieastmelisel skaalal. Võtke aluseks eelnevalt analüüsitud riski tõenäosus ja riski võimalikud tagajärjed. Riskitaseme järgi saate otsustada, **kas ja kui kiiresti on vaja rakendada abinõusid riski vähendamiseks ja kõrvaldamiseks.**

Tabel 1. Riskitaseme määramine riski tõenäosuse ja tagajärgede raskuse alusel

Riski tõenäosus	Riski võimalikud tagajärjed		
	Õnnetus, mis ei tekita vigastust (väheohtlik)	Kerge vigastus (ohtlik)	Raske vigastus või surm (eriti ohtlik)
Ebatõenäoline	I tase	II tase	III tase
Võimalik, kuid mitte eriti tõenäoline	II tase	III tase	IV tase
Tõenäoline	III tase	IV tase	V tase

Terviseriski tasemed

- **I tase. Vähene risk:** erilisi abinõusid ei vajata.
- **II tase. Vastuvõetav risk:** erilisi abinõusid ei vajata, kuid siiski tuleb otsida paremaid lahendusi, mis ei põhjusta lisakulutusi.
- **III tase. Keskmise risk:** tuleb välja töötada meetmed ja abinõud ning rakendada need ellu kolme kuni viie kuu jooksul pärast hindamist.
- **IV tase. Suur risk:** tegevust ei tohi alustada enne, kui riski on vähendatud.
- **V tase. Talumatu risk:** riski vähendamine on vältimatu; kui riski vähendamiseks vajalikke abinõusid ei saa rakendada vahendite puudumise tõttu, on töö, tegevus ja mäng ohualas keelatud.

IV etapp. Dokumenteerige tulemused ja analüüsige neid

Tulemuste dokumenteerimine on oluline edasise tegevuse planeerimiseks, töötajatele ja lapsevanematele tutvustamiseks ning vajaduse korral järelevalveametnikule esitamiseks.

Kui võimalik, kaasake analüüsi tegemisse kogu personal, eelkooliealised lapsed ja lapsevanemate esindajad. **Analüüsi tulemused on ennetusmeetmete kavandamise ja tegevuste planeerimise aluseks.**

V etapp. Koostage tegevuskava

(lisas 2 oleva tabeli „Turvalisuse tegevuskava“ täitmiseks)

Pärast riskianalüüsi tegemist on selge, et tuvastatud ohtude ja probleemidega tegelemiseks tuleb kavandada kindlad abinõud ja tegevused.

- Tegevuskava koostamisel **vaadatakse läbi kõik dokumenteeritud riskiallikad** (vt täidetud tabelit „Õppeasutuse keskkonna ohutuse ja turvalisuse hindamiskriteeriumid“ lisas 1) ja **ohud ning leitakse iga konkreetse ohu ja probleemi puhul abinõu, kuidas seda likvideerida või vähendada.**
- Ohu likvideerimise või olukorra parandamise konkreetne lahendus dokumenteeritakse tegevuse või abinõuna tabelis (vt näidist, tabel 2).
- Abinõu rakendamise **tähtaeg sõltub riskitasemest.**
- On tegevusi, mida saab teha ise ning mis ei nõua niivõrd raha, kuivõrd **häid ideid ja tihedat koostööd** õppeasutuse töötajate, kohaliku omavalitsuse ja lapsevanematega.
- Paljud füüsilise keskkonnaga seotud riskiallikad nõuavad investeringuid, seega on soovitatav lisada tabelisse ohu või probleemi likvideerimiseks vajaminev **summa.**
- Oluline on määrata kindlaks iga **tegevuse eest vastutaja** ja tegevuse **elluviija.**

Tabel 2. Näidistabel turvalisuse tegevuskava koostamiseks (vt ka lisa 2)

HK* nr	Riskiallikas/ probleem	Oht	Riski- tase	Abinõu	Vastutaja/ teostaja	Täht- aeg	Ressurss
53.	Libedatel trepiastmetel puuduvad libisemisvastased ribad	Kukkumisoht	IV	Paigaldada treppidele iseliimuvad libisemisvastased ribad	Majandusjuhataja	5. märts	? (täpsusta)
106.	Personalil puuduvad esmaabi andmise oskused		III	Esmaabikursuse läbimine	Juhataja/ õpetaja	5. juuni	15 osalejat. Kokku ... eurot

* HK - hindamiskriteerium

Eelnevalt kirjeldatud etapilist tegevust tuleks läbi viia vähemalt üks kord aastas. Siiski on riske, mis vajavad pidevat järelevalvet (näiteks maa-ala kontroll: kas leidub klaasikilde, kasutatud süstlaid vm ohtlikku), eelkõige juhul, kui õppeasutuse maa-alale on juurdepääs ka kõrvalistel isikutel. Mänguväljakute vahendid vajavad samuti tihedamat rutiinset kontrolli, nagu ka väikelaste mänguasju tuleb sorteerida ja üle vaadata jooksvalt.

Selliste keskkonnatingimuste jaoks, mis vajavad pidevat järelevalvet, on soovitatav **töötada välja reeglid ning teostada järelevalvet teatud regulaarsusega päevakava sees.**

Kui ohtlike olukordade vältimiseks pole alati võimalik kasutada ehituslikke või tehnilisi meetmeid, tuleb laste **turvalisus tagada piisava järelevalvega.**

VI etapp. Hinnake regulaarselt tegevuse tulemuslikkust (sagedus, aeg, teostajad)

Turvalisuse tagamise tegevuskava täitmist tuleb järjekindlalt jälgida kogu aasta jooksul, eesmärgiga viia planeeritud tegevused ka ellu. Samuti on vajalik vaadata asutuse arengukavas üle vigastuste ennetamisega seotud eesmärgid, tegevuskavas planeeritud tegevused ning korrigeerida neid vastavalt analüüsi tulemustele.

Analüüsi tulemusi on soovitatav tutvustada lapsevanematele, kohalikule omavalitsusele ja teistele paikkonna esindajatele, kellega koos on võimalik leida parimaid lahendusi ja võimalusi.

Teie tegevuse tulemuslikkust näitab loodud turvaline ja ohutu keskkond õppeasutuses ning tervisekäitumine, sh turvavahendite kasutamine nii laste kui ka personali seas.

Kõige olulisem näitaja on aga lastega juhtunud õnnetuste ja vigastuste arvu vähenemine nii õppeasutuses kui ka paikkonnas.

Soovitav on lisada tegevuskavasse antud valdkonda puudutavate eesmärkide juurde näitajad (indikaatorid), mis aitavad teil oma töö tulemuslikkust hinnata.

Juhendmaterjali juurde kuulub:

- lisas 1 tabel „Õppeasutuse keskkonna ohutuse ja turvalisuse hindamiskriteeriumid”, mis aitab teostada analüüsi I–IV etappi ja
- lisas 2 tabel turvalisuse tegevuskava koostamiseks.

Kasutatud või soovitatavad allikad

1. Vabariigi Valitsuse 26.06.2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128062025006?leiaKehtiv>
2. Vabariigi Valitsuse 31.07.2025 määrus nr 60 „Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses, sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/105082025010?leiaKehtiv>
3. Mänguväljaku seadmed ja aluspinnakate. Osa 1: Üldised ohutusnõuded ja katsemeetodid = *Playground equipment and surfacing. Part 1, General safety requirements and test methods*. Eesti standard EVS-EN 1176-1:2017+A1:2023, MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus; EVS-EN 1176 standardiseeria tervikuna; Standard EVS-EN 1177 „Lööki nõrgendav mänguväljaku aluspinnakate. Katsemeetodid löögi nõrgendamise kindlaksmääramiseks“
4. EVS-EN 12464-1:2021 Valgus ja valgustus. Töökohavalgustus. Osa 1: Sisetöökohad = *Light and lighting - Lighting of work places - Part 1: Indoor work places*, MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus
5. EVS 906:2018 Mitteiluhoonete ventilatsioon. Üldnõuded ventilatsiooni- ja ruumiõhu konditsioneerimissüsteemidele. Eesti rahvuslik lisa standardile EVS-EN 16798-3:2017 = *Ventilation for non-residential buildings - Performance requirements for ventilation and room-conditioning systems*. Estonian National Annex for EVS-EN 16798-3:2017, MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus
6. 03.09.2010. a määrus nr 57 „Mänguasja ohutusnõuded ja nõuetele vastavuse tõendamise kord“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/119022019016?leiaKehtiv>
7. *European report on child injury prevention*. World Health Organisation. Copenhagen, Denmark, <https://iris.who.int/handle/10665/326500>
8. Terviseamet. <https://terviseamet.ee/keskkonnatervis/ettevotjale-ja-kohalikule-omavalitsusele/haridusasutused>
9. Tervise Arengu Instituut. <https://www.tai.ee/et/valjaanded>. Kuidas vältida koolieelikute vigastusi <https://www.tai.ee/et/valjaanded/kuidas-valtida-koolieelikute-vigastusi>
10. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. <https://www.ttja.ee/>
Mänguväljakud: <https://www.ttja.ee/ariklient/ehitised-ehitamine/avalikud-manguvaljakud>
11. Päästeamet www.rescue.ee
12. Häirekeskus <https://www.112.ee>
13. Veeohutus www.veeohutus.ee
14. Tööinspeksioon www.ti.ee
15. Politsei- ja Piirivalveamet www.politsei.ee
16. Eesti Punane Rist www.redcross.ee

17. Eesti Perearstide Seltsi juhend „Millal jätta laps lasteaiast koju?“
(<https://www.perearstiselts.ee/patsiendile/patsiendi-infomaterjalid>)
18. Lemmikloomade pidamise nõuded
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13199887?leiaKehtiv>
19. Nõuded kanade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile
<https://www.riigiteataja.ee/akt/125112021012?leiaKehtiv>
20. Nõuded lamba ja kitse pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta
<https://www.riigiteataja.ee/akt/111122020002?leiaKehtiv>
21. Raviamet, <https://www.raviamet.ee/uudised/miks-kasside-ja-koerte-vaktsineerimine-oluline> (allikas: <https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/WSAVA-Vaccination-Guidelines-2015.pdf>)
22. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 29.05.2018 määrus nr 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/131052018055?leiaKehtiv>